

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 8.3.2016
COM(2016) 127 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

{SWD(2016) 50 final}

{SWD(2016) 51 final}

1. Εισαγωγή

Ο πρόεδρος κ. Juncker ανακοίνωσε τη δημιουργία του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στην ομιλία του για την κατάσταση της Ένωσης, που εκφώνησε ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 9 Σεπτεμβρίου 2015. Η πρωτοβουλία αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο των ενεργειών που ανέλαβε η Επιτροπή για μια βαθύτερη και δικαιότερη οικονομική και νομισματική ένωση (ONE)¹, καθώς και στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2016.

Όπως ανέφερε ο πρόεδρος κ. Juncker στην ομιλία του: *«Πρέπει να επισπεύσουμε τις εργασίες για τη δημιουργία μιας δίκαιης και αληθινά πανευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. (...) Στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών, θα ήθελα να δημιουργηθεί ένας ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος να λαμβάνει υπόψη τις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες στις κοινωνίες της Ευρώπης και στον κόσμο της εργασίας. Και ο οποίος μπορεί να χρησιμεύσει ως πυξίδα για την ανανεωμένη σύγκλιση εντός της ευρωζώνης. Αυτός ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να συμπληρώνει όσα έχουμε ήδη πετύχει από κοινού όσον αφορά την προστασία των εργαζομένων στην ΕΕ. Ευελπιστώ να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί εταίροι κεντρικό ρόλο στη διαδικασία αυτή. Πιστεύω ότι είναι σωστό που δρομολογούμε αυτή την πρωτοβουλία στο πλαίσιο της ευρωζώνης, δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα και σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ να συμμετάσχουν στην προσπάθεια αυτή, αν το επιθυμούν.»*

Στην παρούσα ανακοίνωση περιγράφεται αδρομερώς η πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Παρουσιάζεται το σκεπτικό που διέπει την πρωτοβουλία, εξετάζεται ο ρόλος, ο χαρακτήρας και η εμβέλειά της, και δρομολογείται ευρεία διαβούλευση με σκοπό τη συλλογή παρατηρήσεων. Για να διευκολυνθούν οι συζητήσεις, επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση ένα πρώτο, προκαταρκτικό σχέδιο του πυλώνα. Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται επίσης από δύο έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: το πρώτο έγγραφο περιγράφει τις βασικές τάσεις στην οικονομία, την αγορά εργασίας και την κοινωνία στις οποίες εδράζεται ο πυλώνας και στην αντιμετώπιση των οποίων αναμένεται ότι θα συμβάλει, και το δεύτερο έγγραφο υπενθυμίζει το πλέον συναφές νομικό κεκτημένο σε επίπεδο ΕΕ².

2. Ποιος είναι ο λόγος ύπαρξης ενός ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

2.1. Μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς

Η δράση σε επίπεδο ΕΕ αντικατοπτρίζει τις θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης και βασίζεται στην πεποίθηση ότι η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να συνεπάγεται μεγαλύτερη κοινωνική πρόοδο και συνοχή και ότι η κοινωνική πολιτική, εκτός από τη δημιουργία των κατάλληλων δικτύων ασφαλείας στο πνεύμα των ευρωπαϊκών αξιών, θα πρέπει επίσης να εκλαμβάνεται ως παράγοντας που ευνοεί την παραγωγικότητα, μειώνει τις ανισότητες, μεγιστοποιεί τη δημιουργία θέσεων εργασίας και παρέχει τα εχέγγυα για την ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού της Ευρώπης. Η πεποίθηση αυτή επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία σχετικά με τις εργασιακές και τις κοινωνικές επιδόσεις. Τα κράτη μέλη με τις καλύτερες επιδόσεις από οικονομική άποψη έχουν καταρτίσει πιο φιλόδοξες και αποδοτικές κοινωνικές πολιτικές, όχι μόνο ως αποτέλεσμα της οικονομικής ανάπτυξης αλλά ως βασικό συστατικό του

¹ Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 15 Ιουλίου 2014, «Νέο ξεκίνημα για την Ευρώπη: Το πρόγραμμά μου για απασχόληση, ανάπτυξη, δικαιοσύνη και δημοκρατική αλλαγή».

² Έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Key economic, employment and social trends behind the European Pillar of Social Rights» [SWD(2016) 51] και «The EU social acquis» [SWD(2016) 50], της 8ης Μαρτίου 2016.

αναπτυξιακού τους μοντέλου. Νευραλγικό στοιχείο αυτής της επιτυχίας είναι ο σχεδιασμός των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και το γεγονός ότι οι θεσμικοί φορείς της αγοράς εργασίας ανταποκρίνονται στον ρόλο τους και στηρίζουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Η προσέγγιση αυτή βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο της συνολικής οικονομικής ατζέντας της Επιτροπής, όπως αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης για το 2016. Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της έμφασης που δίνει στην προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, των επενδύσεων και των υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών, εστιάζει απαρέγκλιτα την προσοχή της στις κοινωνικές πτυχές και στην κοινωνική δικαιοσύνη.

Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη είναι κατά κύριο λόγο αρμόδια για τον καθορισμό της εργασιακής και της κοινωνικής πολιτικής τους. Αυτό περιλαμβάνει το εργατικό δίκαιο και την οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Αυτή η αρμοδιότητα αναγνωρίζεται στις ενωσιακές Συνθήκες, οι οποίες, από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, προβλέπουν επίσης ως ρόλο της ΕΕ να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών. Στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτυπώνεται αυτός ο γενικός στόχος, ο οποίος έγκειται στην εργασία *«για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος»*.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η δημιουργία και η εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς συντελέστηκαν παράλληλα με την ανάπτυξη νομικού κεκτημένου στον κοινωνικό τομέα σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού, να περιοριστεί ο κίνδυνος κοινωνικού ντάμπινγκ ή «εξίσωσης προς τα κάτω», και να διευκολυνθούν η οικονομική και η κοινωνική ενσωμάτωση. Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο, από τη δεκαετία του 1990, τα εργασιακά και τα κοινωνικά ζητήματα αποτελούν ουσιώδες στοιχείο της διαδικασίας συντονισμού των οικονομικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ, γνωστής πλέον ως «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο». Το σκεπτικό που διέπει τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ακολουθεί την ίδια λογική και ανταποκρίνεται σε μια διττή ανάγκη: αφενός, να αντιμετωπιστεί η κρίση και να στραφεί η προσοχή προς το μέλλον και, αφετέρου, να αρχίσει η μετάβαση προς μια βαθύτερη και δικαιότερη ΟΝΕ.

2.2. Αντιμετώπιση και υπέρβαση της κρίσης

Η Ευρώπη εξέρχεται από τη χειρότερη κρίση των τελευταίων δεκαετιών: κάθε κράτος μέλος χωριστά και η ΕΕ στο σύνολό της πασχίζουν να αντιμετωπίσουν τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες, προσπαθώντας, παράλληλα, εναγωνίως να προβλέψουν τις μελλοντικές εξελίξεις. Η κρίση επέφερε σοβαρές επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή κοινωνία και οικονομία, οι οποίες είναι αισθητές. Τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας απορρόφησαν, σε κάποιο βαθμό, τους κραδασμούς, αλλά η ανεργία αυξήθηκε, ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της φτώχειας, τα δημόσια οικονομικά βρέθηκαν σε οριακή κατάσταση, και οι εθνικές επιδόσεις παρουσίασαν αξιοσημείωτες αποκλίσεις. Η ανεργία, ιδίως, πλήττει σοβαρά εδώ και πολλά χρόνια τόσο τα μεμονωμένα άτομα όσο και την κοινωνία: σχεδόν 22 εκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούν να είναι άνεργοι και να αναζητούν εργασία (περίπου 17 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ), εκ των οποίων 10 εκατομμύρια άνθρωποι βιώνουν αυτή την κατάσταση για διάστημα μεγαλύτερο από ένα έτος.

Επιπλέον, η κρίση συγκάλυψε ορισμένες πιο θεμελιώδεις μακροπρόθεσμες τάσεις και ενίσχυσε ορισμένες άλλες. Μεταξύ αυτών των τάσεων είναι, για παράδειγμα, οι μεταβολές στις κοινωνικές δομές και τα οικογενειακά και εργασιακά πρότυπα· ο μεγαλύτερης διάρκειας και πιο πολύπλευρος επαγγελματικός βίος· η μεγαλύτερη ετερογένεια του εργατικού δυναμικού και η εκτεταμένη χρήση νέων μορφών εργασίας· το παράδοξο μεταξύ του αυξανόμενου εκπαιδευτικού επιπέδου και της εκτεταμένης αναντιστοιχίας σε επίπεδο δεξιοτήτων· οι αυξημένες ανισότητες· οι νέες ανάγκες και ευκαιρίες που προκύπτουν από την πρόοδο που σημειώνεται ως προς το προσδόκιμο ζωής και τη γήρανση του πληθυσμού· και, τέλος, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας.

Η εμβέλεια και η φύση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο κόσμος της εργασίας, και η κοινωνία γενικότερα, έχουν αλλάξει ριζικά σε σύγκριση με τον 20ό αιώνα, και υπάρχουν πολλές νέες ή διαφαινόμενες τάσεις στις οποίες η Ευρώπη θα χρειαστεί να προσαρμοστεί. Οι στόχοι της κοινωνικής πολιτικής και η ικανότητά της να τους υλοποιεί δοκιμάζονται σκληρά. Επιπλέον, για να μπορέσει η Ευρώπη να τονώσει την παραγωγικότητα, να αντιμετωπίσει τον διεθνή ανταγωνισμό, να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή και να εξακολουθήσει να αυξάνει το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της, πρέπει απαραίτητα να εξασφαλίσει την εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας.

Αυτός ο προβληματισμός κερδίζει διαρκώς περισσότερο έδαφος διεθνώς, καθώς και στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους³. Παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί για το μέλλον, υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις και παγκόσμια συναίνεση ως προς την ανάγκη, αφενός, να ενισχυθεί η σύνδεση της οικονομικής, της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής ανάπτυξης – αφού είναι γεγονός ότι οι ανισότητες εμποδίζουν την οικονομική ανάπτυξη– και, αφετέρου, να διαμορφωθεί ένα αναπτυξιακό μοντέλο με λιγότερους αποκλεισμούς, όπως αποτυπώνεται με σαφήνεια στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που εγκρίθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη τον Σεπτέμβριο του 2015, και, επανειλημμένα, σε συμπεράσματα που εξέδωσαν οι G20. Αυτή η διεθνής ατζέντα βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στον σημαντικό αριθμό ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί από διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Παγκόσμια Τράπεζα, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ).

Οι εν λόγω δημοσιεύσεις επισημαίνουν ότι οι επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό συνιστούν σημαντικό μηχανισμό μετάδοσης μεταξύ της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, της ισότητας και της κοινωνικής προόδου. Επιπλέον, επιβεβαιώνουν ότι η εισοδηματική ανισότητα μπορεί να έχει μακροχρόνιες επιπτώσεις στη δυνητική ανάπτυξη, αφού παγιώνει και ενισχύει τις υφιστάμενες ανισότητες ευκαιριών, περιορίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εμποδίζει την κοινωνική και επαγγελματική κινητικότητα. Στις προηγμένες οικονομίες, οι οποίες βασίζουν την ευημερία τους στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην ικανότητα καινοτομίας τους, οι κοινωνικές και οι οικονομικές επιδόσεις αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Η σύγχρονη κοινωνική πολιτική θα πρέπει να βασίζεται στις επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό με γνώμονα τις ίσες ευκαιρίες, την πρόληψη των κοινωνικών κινδύνων και την προστασία από αυτούς, την ύπαρξη αποτελεσματικών δικτύων ασφαλείας και κινήτρων όσον

³ Βλ., π.χ., ΔΟΕ (2015), «The future of work centenary initiative»· ΟΟΣΑ (2016), «Policy forum on the future of work»· Bertelsmann Stiftung (2015), «Redesigning European welfare states – Ways forward»· Bundesministerium für Arbeit und Soziales (2015), «Green Paper: Re-Imagining Work. Work 4.0»· Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ (2016), «The Future of Jobs: Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution»· ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα και ΔΟΕ (2015), «Income inequality and labour income share in G20 countries: Trends, Impacts and Causes».

αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, έτσι ώστε να μπορούν οι πολίτες να ζουν αξιοπρεπώς, να αλλάζουν την προσωπική και επαγγελματική τους κατάσταση κατά τη διάρκεια της ζωής τους και να αξιοποιούν στο έπακρο τις δεξιότητές τους.

2.3. Η μετάβαση προς μια βαθύτερη και δικαιότερη Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η ζώνη του ευρώ αντλεί τα διδάγματα από την κρίση των τελευταίων ετών και έχει δρομολογήσει τη διαδικασία περαιτέρω ολοκλήρωσης και ενοποίησης. Αυτό ενέχει αναγκαστικά μια κοινωνική διάσταση. Η έκθεση των πέντε Προέδρων σχετικά με την ολοκλήρωση της ONE⁴ τονίζει ότι *«φιλοδοξία της Ευρώπης θα πρέπει να είναι η επίτευξη "κοινωνικού τριπλού Α"»* και ότι για *«την επιτυχία της ONE, οι αγορές εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά και με δίκαιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ»*. Η έκθεση, αν και υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει μοντέλο κατάλληλο για όλες τις περιπτώσεις, υπογραμμίζει ότι όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν συνήθως παρόμοιες προκλήσεις. Επιπλέον, ζητεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις εργασιακές και τις κοινωνικές επιδόσεις στο πλαίσιο μιας ευρύτερης διαδικασίας σύγκλισης προς τα πάνω με στόχο πιο ανθεκτικές οικονομικές δομές εντός της ζώνης του ευρώ.

Δεν πρόκειται απλώς για μια πολιτική ή κοινωνική επιταγή· συνιστά επίσης οικονομική αναγκαιότητα: η εμπειρία των προηγούμενων δεκαπέντε ετών έχει δείξει ότι η παρατεταμένη ανισορροπία σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη σταθερότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της και ότι η αδυναμία αποκατάστασης της ισορροπίας μπορεί να επιφέρει ακόμη πιο δαπανηρή απόκλιση. Μετά την κρίση της περιόδου 2007-2008, η ζώνη του ευρώ έγινε περισσότερο ανομοιογενής –ορισμένες χώρες επλήγησαν σοβαρότερα–, και αυτή η ανομοιογένεια απαιτεί χρόνο για να αμβλυνθεί. Όσον αφορά το μέλλον, είναι σαφές ότι η επιτυχία της ζώνης του ευρώ εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την αποτελεσματικότητα των εθνικών αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και από την ικανότητα της οικονομίας να απορροφά τους κλυδωνισμούς και να προσαρμόζεται.

Οι αποδοτικές και χωρίς αποκλεισμούς αγορές εργασίας πρέπει να συνδυάζουν αποτελεσματικά την ευελιξία και την ασφάλεια, κάτι που μπορεί να προσφέρει υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης και μεγαλύτερη ικανότητα προσαρμογής. Η συναφής έννοια της «ευελιξίας με ασφάλεια» δεν είναι καινούργια αλλά, μετά την κρίση και στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου κόσμου της εργασίας, είναι πλέον καιρός να επαναπροσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο μπορεί η έννοια αυτή να εφαρμοστεί καλύτερα στην πράξη. Οι επιχειρήσεις έχουν συμφέρον να υπάρχει ένα προβλέψιμο και νομικά ασφαλές επιχειρηματικό περιβάλλον, αφού θα μπορούν να προσελκύουν ειδικευμένο και παραγωγικό προσωπικό, αλλά και να προσαρμόζονται στις ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς. Οι εργαζόμενοι έχουν συμφέρον να υπάρχει εργασιακή και εισοδηματική ασφάλεια, ώστε να μπορούν να συνδυάζουν την επαγγελματική και την οικογενειακή ζωή, αλλά και να αναμετρώνται με νέες προκλήσεις και να προσαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, και να

⁴ «Η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης», έκθεση του κ. Jean-Claude Juncker, σε συνεργασία με τους κ. Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem, Mario Draghi και Martin Schulz, Ιούνιος του 2015. Στην κοινή τους συμβολή προς την έκθεση, η Γαλλία και η Γερμανία, για παράδειγμα, τόνισαν την ανάγκη να ενισχυθούν η συνεργασία και οι κοινές κατευθύνσεις σε ορισμένους τομείς, όπως οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Βλ. επίσης Ευρωπαϊκό Κέντρο Πολιτικής Στρατηγικής (2015), «The Social Dimension of Economic and Monetary Union».

συσσωρεύουν δεξιότητες, στο πλαίσιο μιας διά βίου προοπτικής. Συχνά οι άνεργοι και οι μη ενεργοί οικονομικά πολίτες αναζητούν τρόπους πρόσβασης στον κόσμο της εργασίας, οι οποίοι δεν θα τους παγιδεύουν σε χαμηλής ποιότητας και χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, ή δεν θα τους στερούν βασικά κοινωνικά δικαιώματα. Η οικονομία και η κοινωνία, ιδίως στη ζώνη του ευρώ, θα ωφεληθούν από τη βελτίωση της ανάπτυξης και της χρήσης δεξιοτήτων, τη μεγαλύτερη ευελιξία και ανθεκτικότητα, την κοινωνική συνοχή και τη δίκαιη και αποτελεσματική κατανομή των δικαιωμάτων, των καθηκόντων και των εσόδων – και σε διαγενεακό επίπεδο.

Ταυτόχρονα, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και η γήρανση του πληθυσμού, σε συνδυασμό με τις πιέσεις στα δημόσια οικονομικά και την ανάγκη ελαχιστοποίησης της μετάδοσης –μεταξύ χωρών– των δευτερογενών επιπτώσεων που οφείλονται σε μακροοικονομικές ανισορροπίες, έχουν θέσει εμφαντικά το ζήτημα των επιδόσεων των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας σε διάφορα επίπεδα: πρώτον, όσον αφορά την επάρκεια και τη δημοσιονομική βιωσιμότητά τους υπό το πρίσμα των εξελισσόμενων κοινωνικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης αντιμετώπισης της φτώχειας· δεύτερον, όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στη δημιουργία θέσεων εργασίας, τόσο για τους εργοδότες όσο και για τα άτομα που αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς τους να καθιστούν την εργασία οικονομικά αποδοτική και να ενισχύουν τις δεξιότητες των ατόμων και την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία· και τρίτον, μια παράμετρος που έχει ιδιαίτερη σημασία για τη ζώνη του ευρώ, όσον αφορά την ικανότητά τους να απορροφούν τους μακροοικονομικούς κραδασμούς και να διαδραματίζουν έναν ρόλο αυτόματου σταθεροποιητή. Τα υψηλά ποσοστά απασχόλησης, τα χαμηλά ποσοστά ανεργίας και τα άρτια σχεδιασμένα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας έχουν καθοριστική σημασία για την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών· οι δε υπερβολικά μεγάλες αποκλίσεις ως προς τις επιδόσεις της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας συνιστούν απειλή για τη λειτουργία της ζώνης του ευρώ. Στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται για τη βελτίωση της δημοσιονομικής εποπτείας σε επίπεδο ΕΕ, ο προβληματισμός σχετικά με την ποιότητα των δημόσιων οικονομικών –μεγάλο μερίδιο των οποίων αντιπροσωπεύουν τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας– είχε ως αποτέλεσμα να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε ζητήματα που αφορούν τον δίκαιο χαρακτήρα και την αποδοτικότητα των δημόσιων εσόδων και δαπανών.

2.4. Αξιοποίηση της πλούσιας πείρας

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων μπορεί να βασιστεί στην πλούσια πείρα που έχει αποκτηθεί και σε πληθώρα πρακτικών: σε πολλούς τομείς, οι καλύτερες επιδόσεις παγκοσμίως σημειώνονται στην Ευρώπη, και οι λύσεις είναι γνωστές. Ωστόσο, δεδομένης της έκτασης των σημερινών προκλήσεων, ο εφησυχασμός και η διατήρηση της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί δεν συνιστούν επιλογή. Υπάρχουν επίσης πολλά διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από την ταχέως μεταβαλλόμενη πραγματικότητα σε όλο τον κόσμο.

Παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες διαφέρουν πράγματι σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, ο πυλώνας μπορεί επίσης να βασιστεί στις κοινές αξίες και αρχές που ισχύουν σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Οι εν λόγω αξίες και αρχές κατέχουν εξέχουσα θέση στα έγγραφα αναφοράς, όπως στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε διεθνείς πράξεις, όπως στον κοινωνικό χάρτη που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και στις συστάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

Τα πλαίσια αυτά καλύπτουν συχνά ευρύ φάσμα τομέων, στο πλαίσιο των οποίων καθορίζουν γενικές αρχές ή ελάχιστα πρότυπα, τα οποία συμπληρώνονται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, το βασικό ζήτημα στην Ευρώπη δεν έγκειται, κατ' ανάγκη, στην αναγνώριση των δικαιωμάτων, αλλά στην πραγματική υιοθέτηση και εφαρμογή τους, με δεδομένη την ταχεία μεταβολή του κοινωνικού, νομικού και οικονομικού περιβάλλοντος.

Με την πάροδο των ετών, η Επιτροπή έχει αναλάβει πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχύσει τις προσπάθειες στο πλαίσιο επειγουσών προτεραιοτήτων και να επικαιροποιήσει το κεκτημένο της ΕΕ. Οι προσπάθειες αυτές ακολουθούν τη λογική της βελτίωσης της νομοθεσίας: δηλ. δεν αποβλέπουν σε λιγότερες κανονιστικές ρυθμίσεις, αλλά σε κανονιστικές ρυθμίσεις που θα λαμβάνουν πλήρως υπόψη τον πραγματικό οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κάθε πρωτοβουλία θα επιτυγχάνει τον επιδιωκόμενο στόχο της με τον καλύτερο τρόπο. Η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια της τρέχουσας εντολής της, δημιούργησε τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία για την περίοδο 2014-2020, εκ των οποίων σχεδόν το 20 % κινητοποιείται μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η Επιτροπή έχει επίσης αναπτύξει δράση σε διάφορα μέτωπα· ενδεικτικά:

- μεγαλύτερη προσοχή στις κοινωνικές πτυχές στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, χρήση κοινωνικών δεικτών στη λεγόμενη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών, προώθηση της «κοινωνικής οροθέτησης», καθώς και αξιολόγηση του κοινωνικού αντικτύπου του νέου προγράμματος στήριξης της σταθερότητας για την Ελλάδα·
- ενσωμάτωση κοινωνικών στόχων σε εμβληματικές πρωτοβουλίες, όπως το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, η Ενεργειακή Ένωση και η ψηφιακή ενιαία αγορά·
- παρουσίαση στρατηγικής δέσμευσης σχετικά με την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2016-2019·
- προκαταβολή της χρηματοδοτικής στήριξης στα κράτη μέλη με σκοπό τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία, οι οποίες προβλέπουν ότι όλοι οι νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών θα πρέπει να λαμβάνουν συγκεκριμένη ποιοτική προσφορά εντός 4 μηνών αφού ολοκληρώσουν την τυπική τους εκπαίδευση ή καταστούν άνεργοι·
- έκδοση κατευθύνσεων προς τα κράτη μέλη σχετικά με την επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας·
- πρόταση μιας ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα, με στόχο να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες στην ενιαία αγορά·
- πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων, με σκοπό να προωθηθεί η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία στον ίδιο τόπο.

Το 2016 βρίσκονται επίσης σε εξέλιξη εργασίες σε διάφορες πρόσθετες πτυχές, οι οποίες θα συνεχιστούν παράλληλα με τη διαβούλευση για τον πυλώνα: νέο ξεκίνημα με στόχο την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς· ευρωπαϊκή ατζέντα για τις δεξιότητες· και διεξοδική αξιολόγηση των 24 οδηγιών για την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας. Όσον αφορά δε τις εν λόγω οδηγίες, οι σχετικές εργασίες αναμένεται ότι θα συμβάλουν στην αξιολόγηση της συνάφειας, της αποτελεσματικότητας και της συνοχής τους, προκειμένου να διατηρηθεί υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων έναντι των νέων κινδύνων και, παράλληλα, θα απλουστεύσουν και θα εκσυγχρονίσουν την ισχύουσα νομοθεσία – και για να διευκολυνθεί η υιοθέτησή της από τις ΜΜΕ. Τα παραδείγματα αυτά είναι ενδεικτικά της υποστήριξης, της καθοδήγησης και της πλαισίωσης που μπορεί να παρέχει η ΕΕ στον κοινωνικό τομέα, καθώς και των περαιτέρω ενεργειών που μπορεί να προκύψουν από τη δημιουργία του πυλώνα.

Βασική προτεραιότητα αυτής της Επιτροπής είναι να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα. Έπειτα από την υψηλού επιπέδου διάσκεψη σχετικά με μια νέα αρχή για τον κοινωνικό διάλογο στην ΕΕ, η οποία διεξήχθη τον Μάρτιο του 2015, οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ συμφώνησαν, σε διακλαδικό επίπεδο, να πραγματοποιηθεί κοινή εμπεριστατωμένη ανάλυση της απασχόλησης και να καταρτιστεί κοινό πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2015-2017. Άρχισαν διαπραγματεύσεις για μια αυτόνομη συμφωνία-πλαίσιο σχετικά με την ενεργό γήρανση· συντάσσονται κοινά συμπεράσματα σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής· και μια ομάδα εργασίας εξετάζει την εφαρμογή των προηγούμενων αυτόνομων συμφωνιών-πλαίσιων από τα μέλη της. Οι τομεακοί κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ, που εκπροσωπούν 43 διαφορετικούς τομείς και αντιπροσωπεύουν το 75 % του εργατικού δυναμικού, εξακολούθησαν να υλοποιούν τα αντίστοιχα κοινά προγράμματα εργασίας τους.

3. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων: ρόλος, πεδίο εφαρμογής και νομική φύση

Σκοπός του πυλώνα είναι να διατυπώσει ορισμένες βασικές αρχές για να στηριχθεί η εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Όπως ανέφερε ο πρόεδρος κ. Juncker, ο πυλώνας θα αναπτυχθεί εντός της ζώνης του ευρώ και, παράλληλα, θα δίνει τη δυνατότητα στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ να συμμετάσχουν στην προσπάθεια αυτή, αν το επιθυμούν.

Επομένως, ο πυλώνας θα βασιστεί και θα συμπληρώσει το ισχύον κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ, και οι αρχές που θα προωθεί θα εστιάζονται ιδίως στην αντιμετώπιση των αναγκών και των προκλήσεων της ζώνης του ευρώ. Ο πυλώνας, μόλις θεσπιστεί, αναμένεται ότι θα αποτελέσει πλαίσιο αναφοράς για τον έλεγχο των εργασιακών και κοινωνικών επιδόσεων των συμμετεχόντων κρατών μελών, για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο και, ειδικότερα, για την καθοδήγηση της ανανεωμένης σύγκλισης εντός της ζώνης του ευρώ.

3.1. Σκιαγράφηση αρχών ικανών να ανταποκριθούν στη σημερινή και την αυριανή πραγματικότητα

Στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης υποβάλλεται προς συζήτηση ένα πρώτο, προκαταρκτικό σχέδιο του πυλώνα. Οι αρχές έχουν επιλεγεί για την οικονομική και την κοινωνική τους σημασία όσον αφορά τις επιδόσεις των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Το σχέδιο διαρθρώνεται γύρω από τρεις κύριες ενότητες:

- ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης δεξιοτήτων, της διά βίου μάθησης και της ενεργού στήριξης της απασχόλησης, με σκοπό την αύξηση των εργασιακών ευκαιριών, την ευχερέστερη μετάβαση από τη μία κατάσταση στην άλλη και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ατόμων·
- δίκαιοι όροι εργασίας, ώστε να επιτευχθεί πρόσφορη και αξιόπιστη ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εργαζομένων και εργοδοτών και μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας, να διευκολυνθούν η δημιουργία και η πλήρωση θέσεων εργασίας και η προσαρμοστικότητα των επιχειρήσεων, και να προωθηθεί ο κοινωνικός διάλογος·
- επαρκής και βιώσιμη κοινωνική προστασία, καθώς και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, όπως παιδική φροντίδα, υγειονομική περίθαλψη και μακροχρόνια περίθαλψη, προκειμένου να εξασφαλιστούν η αξιοπρεπής διαβίωση και η προστασία από τους κινδύνους, και να μπορέσουν τα άτομα να συμμετέχουν πλήρως στην αγορά εργασίας και, γενικότερα, στην κοινωνία.

Έχουν προσδιοριστεί διάφοροι τομείς πολιτικής, στους οποίους προσιδιάζουν διαφορετικές αρχές. Οι αρχές αυτές διαμορφώνονται με αφετηρία ένα σύνολο δικαιωμάτων που έχουν ήδη εγγραφεί στο ενωσιακό δίκαιο και σε άλλες σχετικές πηγές δικαίου, και καθορίζουν λεπτομερέστερα τους πιθανούς τρόπους με τους οποίους τα δικαιώματα αυτά μπορούν να καταστούν λειτουργικά. Οι αρχές αυτές εμπνέονται επίσης από τις υφιστάμενες κατευθύνσεις σε ενωσιακό επίπεδο –για παράδειγμα, στο πλαίσιο του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής– και επιδιώκουν, παράλληλα, να αποτυπώσουν τις τελευταίες τάσεις.

Για κάθε μία από τις εν λόγω αρχές η κατάσταση στην Ευρώπη ποικίλλει σημαντικά, και χρειάζεται να υπερκεραστούν πολλές –μικρές και μεγάλες– πρακτικές δυσκολίες. Κατά κανόνα, οι δυσκολίες αυτές έγκεινται στα διαφορετικά συμφέροντα μεταξύ των ατόμων, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας· στους ενδεχόμενους συμβιβασμούς μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων λύσεων· στην ύπαρξη «γκρίζων ζωνών», και λόγω της ασάφειας που αποκτά η έννοια της εργασίας· και στο ερώτημα «ποιος πληρώνει τι», ανάλογα με το αν η ιδιωτική ή η δημόσια χρηματοδότηση αναμένεται να διαδραματίσει κάποιο ρόλο. Υπάρχει επίσης η πρόκληση του σχεδιασμού νέων προτύπων και πρακτικών κατά τρόπο που να συνάδει με τις ανάγκες μιας δυναμικής οικονομίας, ώστε να συνεχιστεί η διαδικασία της προς τα πάνω σύγκλισης μεταξύ των περιφερειών και των κρατών μελών.

Ο πυλώνας –και η συζήτηση που οδηγεί σε αυτόν– δεν διέπεται από λογική συγκάλυψης αυτών των διαφορών και εντάσεων, αλλά αποβλέπει στην αποκάλυψη και την αντιμετώπισή τους υπό νέο πρίσμα, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις μεταβαλλόμενες συνθήκες του κόσμου της εργασίας και την ποικιλία συνθηκών που επικρατούν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Με τον τρόπο αυτό, ο πυλώνας αναμένεται ότι θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό, τη διεύρυνση και την εμβάθυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων, τόσο στην εργασία όσο και στην κοινωνία, διευκολύνοντας τον ενστερνισμό τους στην πράξη και προωθώντας πρακτικές που μπορεί να είναι επωφελείς για τους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία.

3.2. Προστιθέμενη αξία για τη ζώνη του ευρώ και την ΕΕ στο σύνολό της

Ο πυλώνας δεν επαναλαμβάνει ούτε παραφράζει το ενωσιακό κεκτημένο: καθορίζει λεπτομερέστερα τις αρχές και τις δεσμεύσεις που μπορούν να επιφέρουν μεγαλύτερη σύγκλιση εντός της ζώνης του ευρώ. Κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο ο πυλώνας δεν υποκαθιστά το κεκτημένο, οι αρχές που προτείνονται στο παρόν έγγραφο δεν υποκαθιστούν

τα υφιστάμενα δικαιώματα: παρέχουν έναν τρόπο για την αξιολόγηση –και, μελλοντικά, τη σύγκλιση προς τα πάνω– των επιδόσεων των εθνικών εργασιακών και κοινωνικών πολιτικών.

Όμως η διαδικασία που οδηγεί στον πυλώνα θα πρέπει επίσης να αποτελέσει ευκαιρία για την επανεξέταση του κεκτημένου. Το ισχύον κεκτημένο έχει θεσπιστεί τμηματικά, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, και ορισμένοι τομείς καλύπτονται καλύτερα από άλλους. Η διαβούλευση σχετικά με τον πυλώνα παρέχει την ευκαιρία για μια συνολική εξέταση του κεκτημένου, ώστε να επανεκτιμηθεί η συνάφειά του υπό το πρίσμα των νέων τάσεων και να εντοπιστούν πιθανοί τομείς για μελλοντική δράση, στο κατάλληλο επίπεδο.

Αυτός ο απολογισμός θα πρέπει ιδίως να διευκολύνει την απάντηση των ακόλουθων ερωτημάτων: Υπάρχει έλλειμμα στην εφαρμογή του κεκτημένου; Διαπιστώνονται θεμελιώδη κενά στα κοινωνικά δικαιώματα που ορίζονται σε επίπεδο ΕΕ; Πώς μπορούν να δικαιολογηθούν αυτά τα ελλείμματα και/ή κενά; Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο η διαδικασία διαβούλευσης που θα οδηγήσει στη δημιουργία του πυλώνα θα είναι ανοικτή σε όλα τα κράτη μέλη και αναμένεται ότι θα βοηθήσει και εκείνα που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ να αποφασίσουν αν θα συμμετάσχουν στον πυλώνα.

Οι εργασίες για τη θέσπιση του πυλώνα θα συμπληρώνουν άλλες εν εξελίξει προσπάθειες για την εμβάθυνση της ONE⁵ και αναμένεται ότι θα χρησιμεύσουν ως συμβολή στις εργασίες για τη Λευκή Βίβλο σχετικά με το μέλλον της ONE, η οποία προβλέπεται να εκδοθεί την άνοιξη του 2017. Ειδικότερα, η έκθεση των πέντε Προέδρων σχετικά με την ολοκλήρωση της ONE επισήμανε την ανάγκη να συνεχιστεί η διαδικασία σύγκλισης με στόχο ανθεκτικότερες οικονομικές δομές, και να καταστεί η διαδικασία αυτή πιο δεσμευτική μεσοπρόθεσμα. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη συμφωνία για μια δέσμη κοινών προτύπων υψηλού επιπέδου, η οποία θα πρέπει να επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στις αγορές εργασίας.

Τέλος, η ίδια η νομική φύση του πυλώνα θα πρέπει να λάβει υπόψη τα πεδία δράσης και τους νομικούς περιορισμούς στην ΕΕ και στη ζώνη του ευρώ. Για παράδειγμα, το άρθρο 153 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σαφώς δεν παρέχει στην Ένωση την αρμοδιότητα να νομοθετεί στον τομέα των αμοιβών.

Αν και για τη θέσπιση του πυλώνα μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες πράξεις, π.χ. σύσταση, η Επιτροπή θα διαπιστώσει ότι για την εφαρμογή του πυλώνα είναι ουσιώδης η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, όπως και η συγκέντρωση ευρείας υποστήριξης.

4. Στόχοι της διαβούλευσης

Η θέσπιση του πυλώνα συνιστά ευκαιρία να αναζωπυρωθεί η συζήτηση σχετικά με τα υφιστάμενα κοινωνικά δικαιώματα, τις ιδιαίτερες ανάγκες της ζώνης του ευρώ, τις μεταβαλλόμενες συνθήκες στον κόσμο της εργασίας, καθώς και τις μεταρρυθμίσεις που είναι αναγκαίες σε όλα τα επίπεδα. Για τον λόγο αυτό, η διαδικασία διαβούλευσης θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ευρύτερη.

4.1. Προτεινόμενα αποτελέσματα

Η διαδικασία διαβούλευσης έχει τρεις βασικούς στόχους:

⁵ COM(2015) 600, της 21ης Οκτωβρίου 2015, σχετικά με τα βήματα για την ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

- Ο πρώτος στόχος είναι να αξιολογηθεί το σημερινό κεκτημένο της ΕΕ. Ειδικότερα, η διαβούλευση θα πρέπει να συμβάλει στον καθορισμό του βαθμού στον οποίο τα υφιστάμενα δικαιώματα ασκούνται και παραμένουν επίκαιρα όσον αφορά τις σημερινές και αυριανές προκλήσεις, και/ή αν θα πρέπει να διερευνηθούν νέοι τρόποι για την εξασφάλιση αυτών των δικαιωμάτων.
- Ο δεύτερος στόχος είναι να υπάρξει προβληματισμός σχετικά με τις νέες τάσεις ως προς τα εργασιακά και κοινωνικά πρότυπα, λόγω του αντικτύπου των δημογραφικών τάσεων, των νέων τεχνολογιών και άλλων παραγόντων που έχουν σημασία για τον επαγγελματικό βίο και τις κοινωνικές συνθήκες. Θα πρέπει να προωθηθεί ενεργά ο προσδιορισμός των βέλτιστων πρακτικών και των διδαγμάτων από την κοινωνική καινοτομία.
- Ο τρίτος στόχος είναι η συγκέντρωση απόψεων και παρατηρήσεων για το σχέδιο του ίδιου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η διαβούλευση θα χρησιμεύσει για να συζητηθούν το πεδίο εφαρμογής και το περιεχόμενο του πυλώνα, καθώς και ο ρόλος του στο πλαίσιο της κοινωνικής διάστασης της ΟΝΕ, για να αναπτυχθεί προβληματισμός σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες της ζώνης του ευρώ, για να εξεταστεί το ειδικότερο περιεχόμενο των αρχών που προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση και για να διερευνηθούν οι προκλήσεις που αυτές συνεπάγονται. Επιπλέον, η διαδικασία διαβούλευσης θα πρέπει να βοηθήσει τα κράτη μέλη που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ να αποφασίσουν εάν θα συμμετάσχουν στον πυλώνα.

Η διαδικασία διαβούλευσης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2016, ώστε να λειτουργήσει ως βάση για την υποβολή της τελικής πρότασης της Επιτροπής σχετικά με τον πυλώνα στις αρχές του 2017.

4.2. Κινητοποίηση για τη συζήτηση

Τους προσεχείς μήνες η Επιτροπή θα επιδιώξει ενεργά τη συμμετοχή των άλλων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των εθνικών αρχών και των κοινοβουλίων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των επιχειρηματικών ενώσεων, των ΜΚΟ, των παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών, των εμπειρογνομόνων από τον ακαδημαϊκό χώρο, καθώς και των πολιτών. Σε εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή θα διευκολύνει τις διαβουλεύσεις μέσω των αντιπροσωπειών της στα κράτη μέλη.

Οι κοινωνικοί εταίροι της ΕΕ θα κληθούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του πυλώνα. Η Επιτροπή θα ζητήσει επίσης τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών.

4.3. Διαρθρωμένη ανατροφοδότηση

Για να τροφοδοτηθεί η συζήτηση, εκτός από τη δημόσια διαβούλευση, θα διαμορφωθούν τρεις άξονες εργασίας, ένας για κάθε προτεινόμενο αποτέλεσμα που παρουσιάζεται παραπάνω:

- Το κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ: απολογισμός.
- Το μέλλον της εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας: προκλήσεις και ευκαιρίες.

- Ο ρόλος του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο μιας βαθύτερης και δικαιότερης ΟΝΕ.

Μέχρι τα τέλη του 2016 η Επιτροπή θα οργανώσει ευρωπαϊκή διάσκεψη με σκοπό τη συγκέντρωση παρατηρήσεων.

4.4. Ενημέρωση σχετικά με τη συζήτηση

Δημιουργείται ειδική ιστοσελίδα σχετικά με τη διαβούλευση στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights>

Η ιστοσελίδα αυτή θα περιλαμβάνει τα εξής:

- την παρούσα ανακοίνωση και τα σχετικά έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής·
- μια σειρά ενημερωτικών δελτίων, τα οποία εκπονήθηκαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και στα οποία παρουσιάζονται με περισσότερες λεπτομέρειες το οικονομικό και νομικό σκεπτικό που διέπει την επιλογή των τομέων που καλύπτονται στο σχέδιο του πυλώνα, το οποίο επισυνάπτεται στην παρούσα ανακοίνωση·
- τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο πλαίσιο κάθε άξονα εργασίας που αναφέρεται παραπάνω·
- κατάλογο των συναντήσεων και εκδηλώσεων που προγραμματίζονται σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο τους προσεχείς μήνες.

5. Ερωτήσεις για τη διαβούλευση

Η Επιτροπή καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να απαντήσουν στις ερωτήσεις που τίθενται στην παρούσα ανακοίνωση και να διαβιβάσουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους έως τις **31 Δεκεμβρίου 2016**.

Αυτό μπορεί να γίνει είτε με τη συμπλήρωση του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, που είναι διαθέσιμο στην προαναφερόμενη ειδική ιστοσελίδα, είτε με την αποστολή παρατηρήσεων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην ακόλουθη διεύθυνση:

EMPL-EUROPEAN-PILLAR-OF-SOCIAL-RIGHTS@ec.europa.eu

ή ταχυδρομικά στη διεύθυνση:

EUROPEAN COMMISSION
Directorate-General Employment, Social Affairs and Inclusion
Rue Joseph II, 27 – 00/120
B-1049 BRUXELLES⁶

Οι ερωτήσεις για τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να συγκεντρώσει απόψεις είναι οι εξής:

Σχετικά με την κοινωνική κατάσταση και το κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ:

1. Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι επιτακτικότερες εργασιακές και κοινωνικές προτεραιότητες;
2. Πώς μπορεί να δικαιολογηθεί η διαφορετική εργασιακή και κοινωνική κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη της ΕΕ;
3. Είναι επίκαιρο το κεκτημένο της ΕΕ; Κρίνετε ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ενεργειών από την πλευρά της ΕΕ;

Σχετικά με το μέλλον της εργασίας και των συστημάτων πρόνοιας:

4. Ποιες τάσεις θεωρείτε ότι θα έχουν τον εντονότερο αντίκτυπο σε επίπεδο μετασχηματισμού της σημερινής κατάστασης;
5. Ποιοι είναι οι κυριότεροι κίνδυνοι και ποιες οι μεγαλύτερες ευκαιρίες σε σχέση με αυτές τις τάσεις;
6. Υπάρχουν πολιτικές, θεσμοί ή επιχειρηματικές πρακτικές –υφιστάμενες ή διαφαινόμενες– τις οποίες θα προτείνατε ως σημεία αναφοράς;

Σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων:

7. Συμφωνείτε με την προσέγγιση που σκιαγραφείται στο παρόν έγγραφο σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων;
8. Συμφωνείτε με το πεδίο εφαρμογής του πυλώνα, τους τομείς και τις αρχές που προτείνονται στο παρόν έγγραφο; Υπάρχουν πτυχές που δεν διατυπώνονται ή δεν καλύπτονται επαρκώς μέχρι στιγμής;
9. Ποιοι τομείς και ποιες αρχές θα είχαν τη μεγαλύτερη σημασία στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης σύγκλισης για τη ζώνη του ευρώ;

⁶ Σημειώνεται ότι όλες οι απαντήσεις που θα ληφθούν, όπως και τα στοιχεία των απαντώντων, θα δημοσιευθούν στο διαδίκτυο, εκτός εάν ο απαντών αντιταχθεί στη δημοσίευση των προσωπικών δεδομένων του με το επιχείρημα ότι η δημοσίευση αυτή ενδέχεται να βλάψει τα έννομα συμφέροντά του. Στην περίπτωση αυτή, οι απαντήσεις μπορούν να δημοσιευθούν ανώνυμα. Διαφορετικά, οι απαντήσεις δεν θα δημοσιευθούν και το περιεχόμενό τους δεν θα ληφθεί, κατ' αρχήν, υπόψη.

10. Πώς θα πρέπει να διατυπώνονται και πώς να εξασφαλίζεται η λειτουργικότητά τους;
Ειδικότερα, θεωρείτε ότι θα είχε νόημα και προστιθέμενη αξία η εφαρμογή ελάχιστων
προτύπων ή δεικτών αναφοράς σε ορισμένους τομείς και, αν ναι, σε ποιους;

Υπάρχει επίσης η δυνατότητα να διατυπωθούν σχόλια για κάθε τομέα και αρχή του
προτεινόμενου πλάνου με τη συμπλήρωση ειδικότερου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου στην
ιστοσελίδα της διαβούλευσης.